

Hvad jeg meente og troer, at jeg havde Føie til at mene, var, at der i denne Sag, affect fra dens Ubethdelighed i en vis Henseende; dog var noget overordentlig Dplysende. Jeg troede, at denne Sag vilde i sin Udvikling, saaledes som den er gaaet gennem Rigsdagen fra dens første Indstiftelse til dette Dieblif, kunne give en særdeles god Veiledning til Bedømmelse af den hele Udvikling, der har fundet Sted. Det var blot denne sidste Betragtning af Sagen, jeg vilde fremhæve. Jeg finder det ganske naturligt og paa ingen Maade uventet, at Sagen nu kan møde den Modtagelse, som jeg antager den har faaet — der er jo rigtignok ikke skeet nogen Afstemning — men altsaa den Modtagelse, som jeg formoder den vil faae i dette Thing. Jeg finder det ganske naturligt og i god Samklang med, hvad jeg igrønt troer ved mangfoldige Leiligheder at have kunnet bemærke. Deri ligger paa ingen Maade den Behreidelse mod de ærede Medlemmer, at de have svigtet deres Mening, og allermindst kunde nogen saadan rettes mod de Medlemmer, der maafte i Folkethinget tidligere have stemt for Sagen og nu ved at være komne ind i Landstinget ikke ville forandre deres Opfattelse ved denne Forslyttelse. Et æret Medlem sagde, at for ham var Folkets Ønske ikke det afgjørende ved Sagen. Det var for ham derimod et andet Spørgsmaal, som han stillede op og som skulde være hans Ledestjerne ved Sagens Afgjørelse. Det var Spørgsmaalet om Folkets naturlige Ret. Hvor han saae Folkets naturlige Ret, skulde han være med til at understøtte den og at gennemføre Berettigelsen i Lovgivningen. Men nu skal jeg dog bemærke, at det er ikke al naturlig Ret, som Lovgivningen kan ubetinget ville gennemføre. Der er i Statssamfundet Meget, som paa mere eller mindre voldsom Maade griber ind i disse naturlige Rettigheder. Der er Meget, som fra et isoleret Standpunkt kan synes naturligt, men som besvære Samfundsforholdene ikke tillade at fyldestgøre. Det er derfor ikke blot en Selvfølge, men vist en ligefrem uafviselig Nødvendighed, at i mange Tilfælde maa Lovgivningen begrænse de naturlige Rettigheder.

Madvig: Naar jeg siger et Par Ord i denne Sag, er det, for at det ikke skal synes, at den Modstand, der er reist mod Sagen, er individuel og særegen for et enkelt Medlem. Jeg vil modsætte mig ikke maafte denne Sags Obergang til anden Behandling, men dens videre Fremme, fordi jeg troer, at Loven ikke vil naae sin Hensigt, og fordi jeg ikke vil, at Modstanden mod det urigtige Princip skal bortfalde. Fordi man efterhaanden svækker det Brud, der skeer, maa man ikke overse, at der alligevel er et Brud paa Principet. Man har fraveget saa Meget af denne Lov, at Bruddet paa Principet nu kun er lidet, men det er der alligevel. Jeg har aldeles ikke Noget imod, at den lovgivende Magt fastsætter Former og Grændser for Administrationen, men jeg holder paa, at den lovgivende Magt skal gjøre sig det klart, hvilke Former og Grændser den kan fastsætte for Administrationen, naar den vil have en god Administration, og det forekommer mig at være en klar Sandhed, at den lovgivende Magt maa holde paa, at Administrationen gennem dens forskellige Led og Trin udgjør en Heelhed, gennem hvilken der skal gaae fuldkommen Aabenhed og Fortrolighed, saaledes som den kun kan være tilstede, naar dens enkelte Medlemmer haade høie og lave handle imellem hinanden indbyrdes saaledes, at de ikke hvert Dieblif kunne kaldes til at aflægge Regnskab for den uforbeholdne Udtalelse ligeoverfor de andre Led af Administrationen. Det bør man ikke hindre og kan man ikke hindre; thi hvor mange Love man end fastsætter om Erklærings Meddelelse, kan man ikke fastsætte, at de mundtlige Ytringer skulle meddeles, og mundtlige Ytringer kunne afgjøre ligesaa meget som skriftlige Erklæringer, og man kan ikke ved Lov bringe det dertil, at den Indflydelse, som en almindelig Erklæring, afgiven lidet iforveien, faaer paa en Persons Sag, bagefter kommer frem ved at fremdrages i den sidste specielle Sag.

Naar man tænker sig, at en Mand faaer en Erklæring afgiven over en Ansøgning, vil den ofte ikke indeholde Andet, end at Vedkom-